

JEGYZŐKÖNYV

Készült az NFA EB 2012. március 22-i ülésén született döntése alapján az NFA által haszonbérletre meghirdetett termőföld-pályázatok vizsgálatáról.

A vizsgálatot végezték:

A vizsgálat helyszíne: Az NFA Központja és az NFA Fejér Megyei TI
A vizsgálat időpontja: 2012.05.21. – 2012.06.12

A. Az NFA jelenleg alkalmazott Pályázati rendszerének és alkalmazásának értékelése

1. Illeszkedés a jogszabályokhoz

1.1. A 262/2010 (XI.17.) Kormányrendelet a Nemzeti Földalapba tartozó földrészek hasznosításának részletes szabályairól (továbbiakban: Korm. r.) és a pályázati rendszer

Megállapítottuk, hogy a Pályázati rendszer alapvetően nem ütközik Korm. r. előírásaival. A termőföld haszonbérletbe adására vonatkozó pályázati felhívás és kiírás, illetve a kialakított formula az előírtaknak megfelel alaki és tartalmi szempontból egyaránt. A Korm. r. szerint a hiánypótlás lehetősége nem kizárt, azonban az NFA – a jogszabály lehetőségével élve a vizsgált pályáztatási rendszerben - erre nem nyitott lehetőséget.

1.2. Az 2010. évi LXXXVII. törvény a Nemzeti Földalapról (továbbiakban: NFA Tv.) és a pályázati rendszer

Megállapítottuk, hogy az NFA Tv.-ben rögzített célokkal és birtokpolitikai elvekkel való ütközés néhány esetben észlelhető, illetőleg az érvényesülést alkalmanként nem kellően segíti a kialakított pályázati rendszer.

1.§ (3)

c) a termőföld magánosítása során létrejött, a hatékony mezőgazdasági hasznosításra alkalmatlan birtokszerkezet vidékfejlesztési célokkal összehangolt javításának támogatása, a gazdálkodás jellegének megfelelő, versenyképes birtokméretek kialakításának elősegítése;

Ezt csak a kiírásra kerülő területekkel szomszédos földhasználók helyzetbe hozásával lehetett volna szolgálni, amelyet csak a földrészletek szintjére lebontott pályáztatás tett volna lehetővé; a pályázható birtoktestek kialakítása (ennek szükségességéről egyetlen jogszabály sem rendelkezik) e célkitűzés érvényesülésével szemben hat.

15. § (1)

(2) A Nemzeti Földalapba tartozó földrészleteket a (3) bekezdésben foglalt földbirtok-politikai irányelvek szerint kell hasznosítani.

(3) A földbirtok-politika irányelvei:

a) a földhasználók helyzetének stabilizálása, fejlődésük elősegítése;

Az eddig tevékenység nélkül, frissen bejegyzett társaságok, illetve „nincs még lezárt adóéve” (a Korm. r. ezt lehetővé teszi) helyzetű pályázók indulását is lehetővé tették, amely intézkedés szükségszerűen a már működő vállalkozások rovására valósulhat csak meg.

b) családi gazdaságok kialakítása és megerősítése;

A családi gazdaságok területhasználatának felső határa a hatályos 1994. évi LV. tv szerint 300 ha; a pályázati felhívásban szereplő 1200 ha-os területi felső határ a családi gazdaságok termőföldhöz jutásának esélyét rontja.

c) környezetbarát, a fenntartható gazdálkodást szolgáló termelés földhasznosítás oldaláról történő támogatása;

A pályázati kiírás nem jelöli azokat a jogszabályok alapján elismerhető gazdálkodási formákat, eljárásokat (pl. ökológiai gazdálkodás, AKG rendelet stb.), amelyek ebben a kategóriában elfogadhatók.

h) az állattenyésztő telepek működéséhez szükséges termőföld biztosítása;

Értelmezésünk szerint ez egy gazdálkodás biztonságát szolgáló jogszabályi előírás, amely azt jelenti, hogy meglévő telepeken tartott állatok takarmányozásához szükséges termőföld álljon rendelkezésre, hogy ennek hiánya ne vezessen az állatállomány csökkenéséhez vagy felszámolásához; ezzel szemben az állatlétszám bővítését írták elő a pályáztatás során.

i) a gazdálkodás jellegének megfelelő, versenyképes birtokméretek kialakításának elősegítése;

A pályázati rendszer ezt a kérdést jelen formájában nem tudta hatékonyan kezelni.

p) a birtoknagyság alkalmassá tétele az európai uniós támogatások lehívhatóságához;

A pályázati rendszer ezt a kérdést jelen formájában nem tudta hatékonyan kezelni.

A birtokpolitikai irányelvek közül a pályázati rendszerben hasznosításra felkínált termőföldek művelési ágával és a hasznosítása módjával (haszonbérbe adás) releváns szempontok komplex értékelés helyett két irányelv kiemelése valósult meg, ezek az állattenyésztés és a családi gazdálkodók preferálása, a korábban és később kifejtett eltérő értelmezések mellett.

18. §

(2) Az eladás, a haszonbérbe adás, és a csere során a földbirtok-politikai irányelveknek megfelelően kell eljárni, valamint előnyben kell részesíteni az élethivatásszerűen mezőgazdasági tevékenységet folytató személyeket.

Az haszonbérleti pályázatok értékelési rendszere érinti ezt a kérdést, csak hogy az egész pályázati rendszer kimenetele nem tudja ezt a törvényi követelményt felmutatni, a súlyozás csekély mértéke miatt.

27. §

Az NFA a székhelyén, az internetes honlapján és a területi szervezeti egységeinél, a miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában, és honlapján, valamint az önkormányzat polgármesteri hivatalánál történő kifüggesztés útján rendszeresen közzéteszi a Nemzeti Földalapba tartozó értékesítésre, vagyonkezelésre vagy haszonbérbeadásra szánt földrésztelkek jegyzékét.

Ez a jegyzék nem létezik, a Pályázati felhívásról a 26.§ rendelkezik. A hiány az átláthatóságot és a tervezhetőséget gátolja, mielőbb szükséges a középtávú stratégiai terv kormány általi elfogadtatása.

30.§

(2) Ha a Nemzeti Földalap körébe tartozó földrészletet érintő szerződés értéke a nettó ötmillió forintot eléri, a szerződés megnevezését (típusát), tárgyát, a szerződést kötő felek nevét, a szerződés értékét, határozott időre kötött szerződés esetében annak időtartamát, valamint az említett adatok változásait az NFA internetes honlapján közzé kell tenni a szerződés létrejöttét, illetve az adatok megváltozását követő 8 napon belül. A közzétételről az NFA gondoskodik. Az adatok hozzáférhetőségét 5 évig biztosítani kell

Az ötmillió forint érték fölötti közzétételt a most folyó pályázatok esetében az NFA honlapja nem tartalmazza. Amennyiben a pályázat eredményéről született Hirdetményt ennek elfogadjuk, akkor azt ki kellene egészíteni a szerződés időtartamára eső földbérleti díj összegével.

2. A Pályázati felhívás és Pályázati kiírás vizsgálata

2.1. Pályázati felhívás

3. b)

bb) eltérítették a Korm. r.-től, mert a Felhívás nyilatkozatról szól, a Korm .r. 26.§ (2) pedig így:

„ha a pályázó nem rendelkezik lezárt adóévvvel, a pályázó főtevékenysége mezőgazdasági tevékenység és a pályázat benyújtásának évére vonatkozó **üzleti terv szerinti bevétele**, ennek hiányában a számvitelről szóló törvénynek a közbenső mérleg készítésére vonatkozó szabályai szerint - a pályázat benyújtásának napjával mint fordulónappal - kiszámított bevétele több mint 50%-ban a Tft. 3. § k) pontja szerinti mezőgazdasági tevékenységből származik.”

7.3. és 8.3. Így kellene: „A munkaszüneti napot követő első munkanap”

12. 2

g) nincs előírva a gazdálkodási terv tartalma, pedig a Pályázati felhívás utal erre,

j) nem volt előny a hosszabb idejű helyben lakás, (erre példa lehetett volna a Termőföldről szóló Tv. megfogalmazása), illetve kikötve, hogy a székhely 3 éve ott legyen; ezek gátolnák a spekulációt

2.2. Pályázati kiírás

A Pályázati kiírás bevezetés előtti javításának indítványozását lehetetlenné tette, hogy az NFA többszöri kérés ellenére sem bocsátotta a Pályázati kiírás tervezetét az NFA EB rendelkezésére, és hogy a végül alkalmazásra került kiírást is csak hosszú idő után, jóval az első pályázati felhívások kiadását követően kapta meg az NFA EB.

1. b)

bb) eltérítették a Korm. r.-től, mert a Felhívás nyilatkozatról szól, a Korm. r. 26.§ (2) pedig így:

„ha a pályázó nem rendelkezik lezárt adóévvel, a pályázó főtevékenysége mezőgazdasági tevékenység és a pályázat benyújtásának évére vonatkozó **üzleti terv szerinti bevétele**, ennek hiányában a számvitelről szóló törvénynek a közbenső mérleg készítésére vonatkozó szabályai szerint - a pályázat benyújtásának napjával mint fordulónappal - kiszámított bevétele több mint 50%-ban a Tft. 3. § k) pontja szerinti mezőgazdasági tevékenységből származik.”

2. Aránytalan, hogy 5 év gazdálkodási terv alapján 20 éves a haszonbérlet időtartama, és az állatvállalás is csak erre az 5 éves időtartamra kérhető számon. Helyes lett volna, ha a Felhívás tartalmazza, hogy a Haszonbérleti szerződés felmondható, ha az állattartással a kedvezményt elnyerő felhagy, illetve az állatállományt a vállalt szint alá csökkenti. Ha nemzetgazdasági cél az állattartás fellendítése, és ez a föld juttatásának alapja, akkor elvárható, hogy ennek az NFA hosszabb időtartamban tegyen eleget.

11.g)

A Kiírás a következőt tartalmazza: „a Kiíró által előírt tartalommal a rá vonatkozó gazdálkodási tervet benyújtja;”

Ilyen tartalmi előírást a Kiírás nem tartalmaz, csak a pályázónak átadott űrlapok utalnak a tartalmi követelmények kereteire.

Titoktartási nyilatkozat

Az NFA országos gyakorlata, az információ kiadásáért kilátásba helyezett retorziók, az NFA EB részére adott beszámolók, a BPT erre irányuló igényei igazolják azt, hogy az „értékelési rendszer” titokban tartása volt a cél. Megállapítható, hogy a „Titoktartási nyilatkozat” a Korm. r. 12.§ (1) és (2) pontjával összhangban van, azonban nem világos, hogy miként került az alkalmazás gyakorlatába az „Értékelési rendszer” –ről adandó információ-szolgáltatás ebbe a körbe. Nem tartjuk célszerűnek az „Értékelési rendszer” titoktartási kategóriában tartást, hiszen ez indokolatlan.

3. Egyebek

- A Korm. r. 16.§ (1) bekezdés értelmében az NFA elnöke az NFA alkalmazottaiból hozza létre a bíráló bizottságot. Azt a kialakított gyakorlatot, hogy az illetékes Megyei Területi Iroda vezetője és a vele függelmi viszonyban állókból áll a bizottság helytelennek tartjuk, mert így nagyon kitett bármilyen külső befolyásnak. Ismereteink szerint arról sincs rendelkezés, hogy a bíráló bizottság tagjai egyenként értékelnek-e és azután történik egy átlagolás, vagy „átbeszélve” születik meg az értékelés eredménye, amely erősíti az előzőekben megfogalmazott aggályt.
- A Birtokpolitikai tanács üléséről készült összefoglalót (NFA tv. 9. § (1)) az NFA honlapján továbbra sem teszik közzé, amely az NFA átlátható működését gátolja.
- Érthetetlen és indokolhatatlan az a gyakorlat, hogy a Haszonbérleti pályázat értékelési szempontrendszerre csak a pályázati csomag megvásárlása után vált elérhetővé. Az átláthatóság követelményeivel ütköző gyakorlat, ráadásul tetemes kiadás azok részéről, akik az értékelés ismeretében nem is vásárolták volna meg a pályázati csomagot.

A vizsgálatok általános tapasztalatai:

Elhibázott érvénytelenítést nem találtunk, valamennyi vizsgált esetben a jogszabályoknak és a kiírásnak megfelelő esetekben állapították meg az érvénytelenséget. Több esetben nyilvánvaló apró hiányosságok vezettek egyes pályázatok érvénytelenné válásához, pl. egy-egy oldalról lemaradt az aláírás, személyi okmány másolatát nem csatolták stb.

A Pályázati csomag szerinti típus-szerződéseket kötötték meg minden megnézett szerződés esetében (Pák-tó Kft, Flier János, Holmanné Zimmermann Júlia, Szilágyi János, Dr. Pákh Gergely, Búzakalász 66 Felcsút MG Kft., Mészáros János, Aszt Norbert Róbert). Megítélésünk szerint a pályázati csomagban közzétett biankó szerződések megkötéséért egységesen 10ezer Ft + ÁFA ügyvédi díj lenne elfogadható.

A birtoktestek kialakításában visszaélés-szerű gyakorlattal nem találkoztunk.

Az NFA a most alkalmazott Haszonbérleti pályázati kiírást megelőzően két tervezetet is készített, és az NFA EB rendelkezésére bocsátott, amelyek egyértelműen a nagy és birtokon belül lévő gazdaságoknak, társaságoknak kedveztek, mivel a magas értékelési pontszámok a nagy méretekhez, például a meglévő erőgéppark kapacitásához, raktárak befogadóképességéhez, nagy állatlétszámhoz, magas termelési volumenekhez kötődtek abszolút értékben, nem fajlagosan, területegységre vetítve. A korábbi tervezetek nyilvánvalóan a nagyüzemek helyzetbe hozását, illetve helyzetben tartását szolgálta volna. Ezek a változatok elvetésre kerültek, a végül elfogadott és 2011 végén rendszeresített haszonbérbe adási rendszer a gazdák irányába pozitívan változott, de jó néhány torzító elemet megtartott. Ilyenek a meglévő állatállomány abszolút mértéke szerinti számbavétel, amely a nagyüzemeknek kedvezett; ez az abrak-fogyasztó fajok esetében (sertés, baromfi) – a nemzetközi gyakorlat alapján – nem is indokolható.

Hiánypótlás lehetőségét nyilvánvaló hiányosságok esetén (pl. személyi okmányok másolatát nem csatolta, a regisztrációs díj befizetését nem igazolta stb.) biztosítani kellene, hiszen gyakran jobb pályázatok estek ki a 20 éves földhasználat lehetőségéből ilyen jelentéktelen okok miatt.

B. Pontrendszer bírálata

A pályázatok elbírálása során alkalmazott értékelési szempontrendszer egyes elemei alapvetően megfelelnek a birtokpolitikai irányelveknek. Ugyanakkor a pontozás módja, az egyes elemek súlyozása, valamint a szubjektíven adható pontok aránya véleményünk szerint erősen meghatározta az elbírálás kimenetelét.

A vizsgálat során kértük a pályázatok elbírálására vonatkozó szabályzatokat. Megkaptuk a 37/2011. (XII.16.) sz. elnöki utasítást, amely azonban nem tartalmaz semmilyen útmutatót az Értékelő Bizottságok számára a pontozás módjáról.

Értékelési szempontrendszer tételeken:

- 1.1. Megfelel az NFA tv 15.§ (3) b) pontnak a családi gazdaságok megerősítésének.
- 1.2. Megfelel a pályázati kiírásnak.
- 1.3. Megfelel az NFA tv 15.§ (3) r) pontnak: pályakezdő agrárvállalkozók és mezőgazdasági vagy erdészeti szakirányú végzettséggel rendelkezők támogatása.
- 1.4. Megfelel az általános elveknek.
- 2.1. Megfelel az NFA tv 15.§ (3) h) pontnak: az állattenyésztő telepek működéséhez szükséges termőföld biztosítása. Ugyanakkor nem egyértelmű a pontozása, megyénként eltéréseket tapasztaltunk, és egy sem felelt meg a pontozási segédletnek.
- 2.2. Megfelel az NFA tv 15.§ (3) h) pontnak, az állattenyésztő telepek működéséhez szükséges termőföld biztosítása. Ugyanakkor nem egyértelmű a pontozása, megyénként eltéréseket tapasztaltunk, és egy sem felelt meg a pontozási segédletnek.
- 2.3. Megfelel az NFA tv 15.§ (3) k) és n) pontoknak, és 1.§ (3) j) pontnak.
- 2.4. Megfelel az NFA tv 15.§ (3) k) és n) pontoknak.
- 2.5. Megfelel az NFA tv 15.§ (3) k) pontnak: termelési-termékstruktúra átalakításának ösztönzése és befolyásolása. Véleményünk szerint pénzügyileg nem kellően alátámasztott vállalásokat tettek egyes pályázók, a magasabb pontszámok érdekében, sőt olyan eset is volt, ahol különböző pályázatokon nyertes különböző személyek (apa - fiú - közös cég), ugyanazon gépre kapták meg a pontszámot (Vp. megye, Nagyesztergár). A vállalások betartásának vizsgálata kiemelten fontos feladat az elkövetkező időkben.
- 2.6. Megfelel az általános elveknek

2.7. Leginkább kérdéses pont. Nincs egységes írásos utasítás a pontozás módjára, bár NFA vezetőinek tájékoztatása szerint volt folyamatos konzultáció az elvekről. Egyértelmű véleményünk, hogy ez a szubjektíven értékelhető pont szinte minden esetben döntően befolyásolta a pályázatok végeredményét. Volt olyan megye, ahol a szűrőpróbaszerű ellenőrzés szerint súlyozás nélkül számoltak rá pontszámot (B.-A.-Z.) Sok esetben találtunk olyan bírálatot, amikor a győztes maximális pontot kapott, a többi pályázó pedig nem követhető meggondolások alapján jelentősen alacsonyabb pontszámot. Esetenként fel nem lelhető indokok nélkül kaptak a nyertesek magas pontszámot, terveik nem voltak kiemelkedőek, sőt néhol hiányosak. Értékelhető pénzügyi terv hiányában is lehetett kiemelkedő pontszámot kapni (Vp. megye, Nagyesztergár), de olyan esetekben is, ahol felmerül, hogy belső ellentmondásokat tartalmaz a terv, legalábbis a pályázók által megadott adatokhoz, vagy a csatolt mellékletekhez képest.

- 3.1. Megfelel az NFA tv 1.§ (3) n) pontnak, ugyanakkor véleményünk szerint sok esetben a pályázók (elsősorban a győztesek) kikapunak használták, kihasználva a **53/2011. (VI. 10.) VM rendelet** 1. sz. mellékletét (gyakorlatilag pontot kaphattak kukorica, vagy búza és egyéb kalászosok termesztésének bevállalására).
- 3.2. Megfelel az NFA tv 15.§ (3) c) pontnak: környezetbarát, a fenntartható gazdálkodást szolgáló termelés földhasznosítás oldaláról történő támogatása. Újabb kiskapu, és nem egyértelmű pontozás. Gyakorlatilag minden vizsgált pályázati egység esetében mindent elfogadtak a bírálók, egységes elvek hiányában.
- 4.1. Megfelel az NFA tv 15.§ (3) r) pontnak: pályakezdő agrárvállalkozók és mezőgazdasági vagy erdészeti szakirányú végzettséggel rendelkezők támogatása.
- 4.2. Megfelel az NFA tv 15.§ (3) r) pontnak: pályakezdő agrárvállalkozók és mezőgazdasági vagy erdészeti szakirányú végzettséggel rendelkezők támogatása.

Összességében megállapítottuk, hogy a szubjektív módon adható pontszámok túlzó aránya, valamint, az, hogy bizonyos elemek elbírálására nincs egységes eljárási rend, befolyásolhatta a pályázatok kimenetelét.

C. Pályázati egységek bírálata

A vizsgálatnak alávetett pályázati egységek kiválasztása két módon történt. Igyekeztünk mind területileg, mind típus szerint különböző egységeket kiválasztani, valamint a sajtónyilvánosságot kapott vitatott esetekből is választottunk. Így kerültek a vizsgálatba több megyéből kis és nagy birtoktestek, érvényes és érvénytelen pályázatok egyaránt.

Ahogy már a pontrendszer bírálatánál leírtuk, a vizsgált minták alapján országosan eltéréseket tapasztaltunk az egyes Értékelő Bizottságok pontozási gyakorlata között, amelyek azonban a pályázók közötti azonos alkalmazás miatt jellemzően nem befolyásolták a pályázat végeredményét.

A vizsgált birtoktestekre vonatkozó összefoglalókat, valamint az észrevételeinket az **1. sz. melléklet** tartalmazza.

A Fejér megyei, nagy nyilvánosságot kapott ügyel kapcsolatban megállapíthatjuk, hogy a nyertes pályázók minden vizsgált esetben a gazdálkodási tervre adott szubjektív pontok nagy különbségével nyertek. A nagy területet nyert pályázók egyetlen esetben sem veszítettek, valamint egyetlen egyszer sem pályáztak közülük többen azonos birtoktestre. A vizsgált ügyeknél minden esetben megnéztük az összes beérkezett pályázatot, beleértve az üzleti terveket is. Az, hogy egyes esetekben kimondottan gyengének találtuk a nyertest, és jónak, valamint alulpontozottnak tartottuk némelyik vesztest, nem azt jelenti, hogy az ÉB nem juthatott arra az eredményre, amire jutott, hanem azt mutatja, hogy az eredmény nagyon szubjektív bírálat következménye. A nyertesek zöme nem rendelkezik jelenleg állattállománnyal, sőt több esetben eszközökkel, gépekkel sem, míg a vesztesek között évtizedes tapasztalattal rendelkező állattartók is vannak. Észrevételeinket részletesen tartalmazza az 1. sz. melléklet. A Fejér megyei esetekben tapasztalt visszasságok miatt június 12-én felkerestük a Fejér megyei területi iroda vezetőjét, Kutas Istvánt, hogy válaszoljon a felmerült kérdésekre. Sajnos nem kaptunk érdemi választ arra, hogy miért így alakultak a bírálatok. Megerősítette, hogy nem rendelkeztek központi utasítással a bírálat módjára, valamint helyi szabályzatot sem alkottak. Az értékelő bizottság megfelelt az előírásoknak, miszerint a T.I. vezetője, valamint két szakember munkatársa alkotta. Arra sem kaptunk választ, hogy miért volt akkora különbség az üzleti terv pontozásában a nyertes és a többi pályázó között. Kutas úr szerint természetes, hogy a nyertesek több területet is nyertek, hiszen, ha jó a pályázat, akkor az minden esetben jó. Olyan szempontok szerint emelték ki a nyerteseket, amelyek, véleményünk szerint, a pályázat más pontjaira tartoznak (és ott pontot is kaptak rá), például figyelembe vették a munkahelyteremtést, a feldolgozó kapacitást, a környezetbarát gazdálkodást, és a génmegőrzést is, ugyanakkor nem számított a gazdaság múltja és jelene, vagy a pénzügyi helyzete.

Szintén a Fejér megyei esetek kapcsán szeretnénk volna képet kapni arról, hogy a nagy területet nyert pályázók nem haladják-e meg a pályázati kiírás szerinti területnagyságot. Az eredményeket a **2. sz. melléklet** tartalmazza.

Fejér megyei eseteket tekintve kimondhatjuk, hogy az elbírálás a pályázati kiírásban is megjelölt birtokpolitikai irányelveknek megfelelően történt, ugyanakkor jelentősen befolyásolták a pályázatok eredményét a szubjektív pontozások.

Kiemelten foglalkoztunk még a szintén politikai és sajtónyilvánosságot kapott Veszprém megyei Nagyesztergár esetével. Itt egy 200 számosállat feletti szarvasmarha telep területei kerültek új gazdálkodók használatába. Mint már a pontrendszer vizsgálatánál felhozott példaként említettük, a területek nyertesei egy zirci család, valamint az egyik gazdasági társaságuk, a több közül. A család a pályázatok kiírása idején még egy, a cégnyilvántartás szerint, milliárdos árbevételű kft.-vel rendelkezett, amellyel szemben adótartozás miatt a NAV 2012 elején indított felszámolást. Szinte azonos pályázatot adtak be mindhárom név alatt, pénzügyi tervük rövid, tényeket nem tartalmaz, valamint a vállalásaik is azonosak, pl. a feldolgozó kapacitás kialakításának vállalásánál ugyanazt a gépet írták be. Nagy hagyományokkal rendelkező őstermelőnek írják magukat, ezzel szemben, ha őstermelői igazolványuk volt is, betétlapjuk évek óta nem, azt csak a pályázat kiírása után váltottak. Az általunk kifogásolt szubjektív pontozással mégis őket hozta ki az ÉB nyertesként. Véleményünk szerint a Veszprém megyei ÉB által hozott döntések felülvizsgálata is indokolt lehet az NFA részéről, de legalább ellenőrizni kell a vállalások betartását.

A többi megyében a vizsgált mintákon nem tapasztaltunk hasonló problémákat. Pozitívan értékeltük, ha csak néhány ponton múlt a pályázat kimenetele. Ahol a véleményünk eltér a sorrendről, azt minden esetben a táblázat „Megjegyzés” rovata tartalmazza; ezen értékelésbeli eltérés rámutat a kifogásolt szubjektivitásra.

Összességében elmondhatjuk, hogy a területi irodák nehezen tudták ellátni a feladatukat központi utasítás hiányában. A korábban már kifogásolt szubjektív pontokat leszámítva, az egyes pontok eltérő értelmezése országosan gyakori probléma, azonban ezek miatt az egyes pályázati egységeken belüli egységes alkalmazásból eredően jellemzően nem érte semmilyen hátrány az egyes pályázókat.

(Ez a jegyzőkönyv a korábbi tervezet módosításával készült, amelyben figyelembe vettük az NFA egyeztetésre kijelölt vezetőinek szóban közölt – kérésünk ellenére írásban le nem adott – és általunk akceptált változtatási igényeit.)

Budapest, 2012. október 25.

Készítették: